

UNIVERSITATEA "BABEȘ-BOLYAI" DIN CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

ȘCOALA DOCTORALĂ „ISIDOR TODORAN”

Ideologia de gen în abordare psiho-pastorală
Rezumat

Îndrumător,

Arhim. Prof. univ. dr. habil. TEOFIL (CRISTIAN) TIA

Doctorand,

Coroian-Georgiu Alexandra Felicia

Cluj-Napoca

2023

Cuprins

Introducere

.....	5
1. Motivația alegerii temei de cercetare	5
.....	5
2. Importanța și actualitatea temei de cercetare	6
.....	6
3. Logica temei de cercetare în iconomia disciplinei Teologie Pastorală	7
.....	7
4. Obiectivele științifice asumate în cadrul cercetării	8
.....	8
5. Stadiul actual al cercetării	9
.....	9
6. Metodologia cercetării	10
.....	10
7. Miza cercetării	11
.....	11
I. Genul: O perspectivă intersecțională	12
.....	12
I.1. Imaginea masculin și femininului de-a lungul timpului	12
.....	12
1.1.1 1.1.1 Masculinitatea și feminitatea în religii politeiste.....	18
1.1.2 1.1.2 Masculinitatea și feminitatea în Vechiul Testament	22
.....	22
1.1.2.1 Dihotomia trupului	22
.....	22
1.1.2.2 Normativitatea de gen	23
.....	23
1.1.3 Masculinitatea și feminitatea din perspectivă creștină	27
.....	27
1.1.4 Reprezentări ale genului în artă	31
.....	31

1.1.4.1	Masculinul și femininul în arta laică	32
1.1.4.2	Masculinul și femininul în iconografie	38
1.1.4.2.1	Maica Domnului model suprem de feminitate.....	40
1.1.4.2.2	Adam și Noul Adam model de masculinitate.....	43
I.2.	Masculinitatea toxică.....	49
I.3.	Feminismul	52
1.3.1	Particularități ale feminismului	53
1.3.2	Primul val al feminismului	55
1.3.3	Valul II al feminismului	56
1.3.4	Valul III și IV al feminismului	57
II.	Genus quid est?	59
II.1	Particularități ale identității de gen.....	59
2.1.1	Terminologie	59
2.1.2	Formarea identității de gen	65
II.2	Sunt masculinitatea și feminitatea concepte sociale?	67
2.2.1	Diferențe fizice și emoționale.....	73
II.3.	Anatomia în percepție subiectivă	77
2.3.1	Transsexualismul, Tulburare și Disforie de Gen	78

2.3.2	Disforia	de	Gen	83
.....				
2.3.2.1	Cauzele	aparitiei	disforiei	de gen
.....85				
2.3.2.2	Diagnostic	și	manifestare	
.....87				
2.3.2.3			Prevalență	
.....96				
2.3.5	Reatribuirea	de gen-dovada	percepției	subiective a biologicului
.....97				
2.3.6	Intervenții	pentru realizarea	congruenței	între expresia de gen și sexul desemnat
.....106				
2.3.6.1			Blocarea	
pubertății.....106				
2.3.6.2			Hormonii	
sexuali.....108				
2.3.6.3	Schimbarea	chirurgicală	a sexului	desemnat
.....111				
2.3.6.4	Comorbiditate113		
2.3.7	Devianțe	sexuale	și	nevoia de iubire
.....114				
III. Masculinitatea și feminitate, binarul necesar în dezvoltarea copilului și adolescentului.....117				
III.1	Stereotipurile	de	gen	118
.....				
3.1.1	Rolurile	de gen	și	travaliul transgenerațional
.....130				
3.1.2	Sondaj online	privind dimensiunea	rolurilor	de gen la nivel local
.....142				
III.2	Familia	sursă	de echilibru	psiho-emoțional
.....151				
3.2.1	Funcțiile	familiei	în dezvoltarea	omului ca persoană
.....156				

	3.2.1.1	Abilități	și	acțiuni	
		formatoare.....			165
III.3	Aspecte	din dezvoltarea	copilului	și adolescentului169
	3.3.1	Etapele	de dezvoltare	specifice	copilăriei.....170
	3.3.2	Etape	de dezvoltare	specifice	adolescenței
				175
	3.3.2.1	Schimbări	specifice	adolescenței.....	177
IV.	Program	psihopastoral	de	intervenție180
IV.1	Aspecte	ale comunicării	în	relația	pastorală.....180
	4.1.1	Comunicarea	pastorală	cu persoanele	abuzate
				192
	4.1.2	Comunicarea	pastorală	cu	minorii
				194
IV.2				Instrumentele196
	4.2.1	Omul		196
	4.2.2			Liturgia198
	4.2.3	Euharistia		202
	4.2.4	Grupul	de	suport204
	4.2.5	Echipa	de	lucru207
IV.3				Intervenția208
	4.3.1	Planul	intervențional.....		210
	4.3.1.1				
	Obiective.....				212
	Concluzii			213
	Bibliografie			215
	Anexa 1			277

Anexa 2	285
Anexa 3	315
Anexa 4	323

Cuvinte Cheie

Gen, ideologie, disforie, artă, feminism, masculinitate toxică, patriarhat, masculinitate, feminitate, pastorală, politeism, emoții, empatie, icoană, iconografie, Liturghie, Euharistie, om, rol de gen, stereotipuri, travaliu, transgenerațional, consiliere, psiho-terapie, program, intervenție, multidisciplinar.

Rezumat

Prezenta lucrare propune o analiză complexă a genului, pornind de la influențele artistice, politice, de la curentele feministe, ori masculinitatea toxică și pâna la influențele

religiilor politeiste.

Analizând istoria observăm că masculinitatea și feminitatea au îmbrăcat diferite forme în funcție de schimbările politice și de influențele culturale. Expectanțele sociale au dictat conduita genului, pornind de la diferențe de personalitate, ori caracteristici biologice. Drepturile, privilegiile și chiar cultura formându-se pornind de la aceste diferențe.

Femeile adesea au fost văzute ca fiind conduse de emoție, iar bărbații conduși de rațiune, competență și asertivitate. În unele culturi posibilitatea ca trăsăturile feminine să fie prezente la bărbați (empatie, emoție), iar cele masculine la femei (leadership, competitivitate) a fost exclusă, însă antropologii și sociologii au găsit o serie de asemănări strâns legate de comportamentul față de familie. În ciuda diferențelor, atât bărbatul cât și femeia au un instinct puternic de a proteja bunăstarea materială și emoțională a familiei, iar spiritul sacrificiului de sine este accentuat la ambele sexe, când vine vorba de binele comun al familiei.

În religiile politeiste, precum în Roma și Grecia Antică, unde îi găsim pe Zeus și Iupiter, pe Hera și Iuno, Athena și Minerva, Artemis și Daiana, Demeter și Ceres, Poseidon și Neptun sau în cultura nordică, unde avem zei precum Freyja și Thor; în panteonul geto-dac unde îl găsim pe Zalmoxis, ori pe Bendis, genurile sunt adesea distincte. Diferențele genurilor permit o relație dinamică și adesea sexuală între zeități și chiar între zei și oameni, exemplu în acest sens fiind Zeus și Leda¹

Este important să observăm că toate religiile vorbesc despre existența a două genuri, masculin și feminin, iar trecerile ocazionale de la un gen la altul sunt episoade de scurtă durată, de fiecare dată zeii revin la propriu gen. Chiar și în cazul eunucilor, este recunoscut faptul că aceștia sunt bărbați castrați.

Vechiul Testament oferă o imagine clară și fermă a genului și a rolurilor de gen; Bărbatul ocupă un loc important în scena politică și religioasă, având putere deplină asupra copiilor și asupra soției. Bărbatul poate, după bunul plac, să se răzgândească în ceea ce privește unirea cu soția sa, divorțând de aceasta exemplu: *Deuteronomul*, capitolul 24, „de va lua cineva femeie și se va face bărbat ei, dar ea nu va afla bunăvoință în ochii lui, pentru că va găsi el ceva neplăcut la ea, și-i va scrie carte de despărțire, i-o va da la mână și o va slobozi din casa sa”.

Femeia Vechiului Testament, marcată de contraste, ne e prezentată ca fiică, soție, soră, mamă (valoarea ei, ca persoană, creștea când devenea mamă, sau scădea dacă nu putea

¹ Reprezentările acestui mit sunt caracterizate de ambiguitate.

să aibă copii), văduvă, stăpână sau sclavă, credincioasă sau necredincioasă, virtuoasă sau necurată. În câteva cazuri, însă, sunt menționate și femei cu influență politică.

Vechiul Testament scoate în evidență câteva nume de femei care s-au remarcat prin diferite calități: Eva, Sarra, Rebeca, Batșeba, Izabela, Debora, Iaela, Iudit, Estera, Atalia, Mariam. Vechiul Testament conturează imaginile a două categorii de femei: femeia virtuoasă și femeia rea, iar indiferent de categoria socială, femeia virtuoasă se bucură de aprecierea celor din jur, fiind imaginea feminității desăvârșite, având calitățile femeii ideale: blândețe, bunătate, respect și pudoare. Cu toate că femeia datora supunere bărbatului, calitatea ei de mamă îi oferea un loc important în cadrul familiei, iar copiii, prin porunca lui Dumnezeu, sunt datori să o cinstească la fel ca pe tatăl lor:

Creștinismul se deosebește de religiile politeiste și de Vechiul Testament prin aceea că trece dincolo de bariera genului și privește omul în complexitatea sa, însă nu anulează rolurile de gen, ci încurajează bărbatul și femeia să își îndeplinească fiecare menirea. Fiecare om se naște cu un caracter unic, cu haruri și daruri care îl diferențiază de alte persoane, și care îi compun realitatea, care sunt specifice chemării și slujirii lui. Femeia și bărbatul au feluri unice de a fi și de a comunica. La fel ca bărbatul și femeia este o existență personală, unică, cu puteri creatoare și cu capacitatea de a-și făuri întreaga viață. Femeia fiind capabilă de intensitate și profunzime emoțională are puterea de a forma o legătură deosebită cu Dumnezeu, dar și cu ceilalți.

De-a lungul timpului genul omului a fost subiect de interes pentru antropologi, sociologi, psihiatrii, psihologi, preoți, dar și pentru artiști. Procesul cultural de definire a identității sexuale și de gen are ca mijloc de exprimare arta. Indiferent dacă vorbim despre arta culturilor antice, despre energia masculină a stilului baroc, ori modestia feminiă a artei rococo, despre arta religiilor politeiste, ori pictura religioasă a creștinismului, masculinul și femininul au stat mereu în centrul de interes al artiștilor.

Genul, rolurile de gen, egalitatea sau inegalitatea de gen, au avut un impact în producția, consumul și interpretarea operelor de artă. Dincolo de particularitățile biologice ale sexelor, artiștii au ținut adesea cont de clasificarea culturală și socială a masculinității și feminității, ceea ce presupune existența unei dinamici a percepției și reprezentării în artă. De la dihotomia de gen la fluiditate, de la arta antichității la arta contemporană, percepția și reprezentările genului au suferit schimbări. Majoritatea picturilor întăresc binarul de gen,

însă odată cu apariția mișcărilor feministe se crează un dialog despre dinamica rolurilor de gen, între convenție și fluiditate.²

Noile teorii ale genului împing tot mai mult societatea spre anihilarea diferențelor dintre masculin și feminin. Generațiile actuale trăiesc într-o stare de derută identitară, iar paradigma masculin-feminin scoate în evidență un puternic dezechilibru în barometrul de gen.

În acest sens iconografia ne vine în sprijin făcând lumină în ceea ce privește definițiile genurilor masculin și feminin. Dacă omul, ca ființă socială trece prin diferite schimbări în funcție de interacțiunile sale, icoana, ca poartă spre Dumnezeu, ne aduce statornicia Adevărului, oferindu-ne exemple clare de bărbați și femei, care îndeplinindu-și fiecare rolul, au devenit părtași ai Împărăției Lui. Cele mai potrivite exemple pentru rolurile de gen sunt Mântuitorul Iisus Hristos, „Mirele” (Luca 5, 34) și Maica Domnului, pe care Însuși Fiul o numește „femeie” (Ioan 2, 4) oferind-o pildă de feminitate pentru neamul omenesc.

Istoria scrisă indică faptul că din vechime societățile au avut ca formă de organizare patriarhalismul. Această ideologie are în centru preocupărilor bărbatul, bărbatul lider, cap al familiei, dominator, cu autoritate desăvârșită. Regula bărbatului devine principiul de funcționare al familiei, făcând din acesta un suveran, a cărui cuvânt contează și creează. Familia, cu tot ce presupune aceasta, devine domeniul celui denumit *pater familias*.³

Patriarhatul naște o masculinitate toxică, care impune restricții în interes propriu. Hegemonia masculină se concentrează pe consolidarea și creșterea puterii,⁴ promovează o masculinitate toxică, agresivă și rigidă, ce simte permanent nevoia de a concura agresiv cu ceilalți și de a-i domina.⁵ Această nevoie a fost satisfăcută facil în relație cu femeia, făcând din aceasta un obiect întrebuințat în scopuri care să satisfacă ego-ul masculin. Astfel că încă din antichitate masculinitatea toxică crează un tipar din care femeia să nu poată ieși. Femeile demne și onorabile erau cele care respectau cu strictețe indicațiile rigide ale bărbaților, suprimându-și dorințele și capacitățile care puteau umbri dominația masculină. De la crearea lumii și până în prezent genul, precum și rolurile de gen au fost subiect de discuții, polemici ori politici, precum și muză artistică. Cu toate că Hristos

² Spectru de identități dinamice, nici exclusive feminine nici masculine, care au posibilitatea de a se schimba, respingând binaritatea genului.

³ Maria Bucur, Mihaela Miroiu, *Patriarhat și emancipare în istoria gândirii politice românești*, Polirom, Iași, 2002, p. 12

⁴ Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W., „Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept.”, *Gender & Society*, 19(6), 2005, p. 830

⁵ Kupers, T. A. „Toxic masculinity as a barrier to mental health treatment in prison.”, *Journal of Clinical Psychology*, 61, 2005, p. 713

propune o abordare bazată pe iubire și respect reciproc, treptat iau naștere patriarhatul din care izvorăște o masculinitate toxică și care stârnește un val de reacții feministe.

Feminismul își asumă lupta pentru dobândirea egalității de gen, solicitând extinderea libertăților și drepturilor femeii în societate. Este un ansamblu de idei și practici politice ce are ca temei egalitatea dintre sexul masculin și cel feminin. Pe plan social, politic și economic, bărbatul a avut mai multe drepturi și oportunități fiind așezat astfel în raport de superioritate față de femeie și formând o inegalitate de gen. Feminismul influențează inclusiv stilurile artistice și de asemenea are implicații socio-politice. Iau naștere noi ideologii de gen cu accentul pe Disforie de gen, pe reatribuire de gen și pe „corectitudine politică”. Minoritățile sexuale cer ca identitatea lor sexuală, precum și orientarea sexuală să fie recunoscute și acceptate la nivel social. Disforia de gen reprezintă distresul emoțional cauzat de lipsa congruenței dintre genul exprimat și sexul desemnat la naștere. Disforia de gen este urmată de tratamente hormonale, de blocarea pubertății, de stimularea artificială a gonadelor. De asemenea presupune realizarea unor intervenții chirurgicale, ireversibile, prin care se construiesc organe genitale care să corespundă expresiei de gen.

Identitatea de gen devine un termen umbrelă ce cuprinde alți termeni precum fluiditatea de gen, non binar, expresie de gen. Cercetarea de față, referitor la sfera identității de gen, cuprinde teorii ale evoluției genului, precum teoria psihanalitică, teoriile învățării sociale, teoria socio-biologică, ori teoria dezvoltării cognitive. Iar ca să nu fim acuzați că ne îndepărtăm de știință, am cuprins în textul tezei informații esențiale despre structura cromozomială a omului. În trecut disforia de gen era considerată o tulburare, acum însă Clasificarea Internațională a Bolilor versiunea a 11-a, include disforia de gen la capitolul „Afecțiuni legate de sănătatea sexuală”, reducând prin aceasta, potrivit specialiștilor, etichetarea și sigmatizarea pacienților și făcând mai acceptabilă terapia.⁶

Pentru specia umană cariotipul este compus din 46 de cromozomi, dispuși în 23 de perechi, dintre care 22 de perechi sunt autonomi, iar o pereche reprezintă cromozomii sexuali.

Gonadele produc gameți, în cazul femeilor ovarele produc ovule, iar în cazul bărbaților testiculele produc spermatozoizi, unirea lor în timpul fecundației formează zigotul. Ca rezultat al fertilizării zigotul primește de la mama un cromozom X, și de la tata fie un cromozom X, fie un cromozom Y. Dacă ambii cromozomi sunt XX sexul este

⁶ ICD-11, World Health Organization Geneva, p. 215

feminin, iar dacă unul dintre cromozomi este X, iar celălalt Y, sexul este masculin. Prezența sau absența cromozomului Y condiționează genetic sexul. Formula firească pentru femeie este 46 X.X., iar formula firească pentru bărbat este 46 X.Y..⁷

Un studiu privitor la diferențele biologice dintre bărbați și femei, a demonstrat că bărbații înregistrează rezultate mai bune la sarcini spațiale, iar femeile la sarcini fonologice.⁸

Creierul, în funcție de sexul persoanei, utilizează o emisferă sau alta, ori în unele ocazii ambele emisfere, pentru a rezolva diverse sarcini. S-a dovedit prin multe studii că în ciuda abordării diferite rezultatele pot să fie asemănătoare, deci ceea ce e specific unui bărbat nu îl face superior față de o femeie, iar ceea ce e specific unei femei, nu o face superioară față de bărbat. De asemenea IQ-ul nu este afectat de aceste diferențe.

Pe lângă structura cromozomială distinctă, studiile indică faptul că există diferențe reale între sexe, nu doar din perspectivă biologică, ci și din punct de vedere psihic, emoțional și comportamental. Totuși aceste diferențe, sunt cuprinse conceptul „stereotipuri de gen”, nu sunt unicul aspect de care trebuie să ținem cont. Stereotipurile de gen influențează felul în care atât bărbații, cât și femeile sunt percepuți și abordați de societate, dar și asupra stilului propriu de dialog și socializare. Stereotipurile de gen au un efect și asupra felului în care indivizii recepționează și stochează informațiile despre ceilalți și despre propria persoană.⁹

Multe familii și-au conturat întreaga existență pornind de la stereotipuri de gen. E nevoie ca societatea să treacă printr-un travaliu transgenerațional, care să ne clarifice care este originea nevoilor pe care le avem, care sunt cauzele lipsurilor pe care le avem și mai ales care sunt calitățile pe care le putem potența printr-o abordare psiho-pastorală. Trecând printr-un astfel de travaliu am putea lesne observa faptul că în viața copiilor și chiar a noastră, a fost și este „prea multă mamă și prea puțin tată”¹⁰. Copiii, la fel cum și noi la rândul nostru am avut, au lipsa unei intimități iubitoare cu figurile de referință, nu doar cu mama, cum se obișnuiește, ci și cu tatăl care poate furniza o iubire diferită.

Dacă relația cu mama are la bază o legătură ființială, relația cu tata trebuie cultivată, dezvoltată nu doar prin cuvinte ci și prin contact fizic, prin îmbrățișări, prin

⁷ Mihai Isvoranu, *Genetica Umană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993, pp.90-91

⁸ Halari R, Sharma T, Hines M, Andrew C, Simmons A, Kumari V. „Comparable fMRI activity with differential behavioural performance on mental rotation and overt verbal fluency tasks in healthy men and women.”, *Experimental Brain Research*, 169 (1), (2006), pp. 1-14.

⁹ Naomi Ellemers, „Gender Stereotypes”, în *Annual Review of Psychology*, 2018, p. 275

¹⁰ Tia Teofil, „Paternitatea adevărată: un „munte de iubire” exigentă. Multă mamă și prea puțin tată în viețile copiilor noștri”, *Brosură*, Cluj-Napoca, 2018, p. 12

joacă, prin legănat ori purtat în brațe, prin strângerea la piept a copilului, pentru a stimula producția de oxitocină, iar astfel corpul tatălui să înțeleagă noul său rol. Tatăl ocrotește atât copilul, cât și mama respectiv partenera, pentru că femeia rămâne partenera bărbatului și mama copilului, își păstrează ambele calități. Echilibrul poate fi obținut în măsura în care există comuniune, iar comuniunea presupune implicarea tuturor părinților.¹¹

Travaliul transgenerațional are un rol transformator, chiar și raportat la identitatea de gen. O mamă care fetiță fiind a învățat că este mai puțin valoroasă decât un băiat, la rândul ei poate transmite această nemulțumire către propriei fete, care dezvoltându-se încă din uter cu nemulțumirea legată de genul său va căuta să fie mereu pe plac mamei, ori va fi înclinată spre tuburări comportamentale. Identitatea de gen poate fi afectată și de prezența sau absența tatălui, care inspiră siguranță, protecție, dar și autoritate. În cazul băieților tatăl îndeplinește un rol modelator în ceea ce privește propria masculinitate oferindu-le validare.¹² Tatăl își inițiază băiatul în activități specifice masculine, iar în raport cu fata servește ca model pentru formarea unui set de așteptări privitoare la masculinitate și mai mult decât atât, tatăl îi validează fetei feminitatea, dându-i de înțeles că este firesc să existe diferențe între masculin și feminin, dar că ambele genuri sunt importante și valoroase.

Literatura de specialitate ne spune că încă de timpuriu copilul adoptă setul de valori al părinților și prin expunere la comportamente repetate interiorizează, trăsăturile comportamentale, atitudinale și cele de personalitate ale figurilor de atașament. Identificarea parentală este firească, întrucât cercul intim format din părinți și copil reprezintă prima formă de socializare întâlnită de copil, o mică societate menită să inițieze copilul în arta comunicării și a comuniunii. În funcție de vârstă și de gen copilul manifestă interes și față de figura de atașament de sex opus, sau față de părintele de același sex, figura de atașament de același sex va fi imitată, în vreme ce părintele de sex opus va fi o sursă de validare. Unii specialiști consideră că identificarea cu propriul gen începe imediat după naștere, fapt ce se datorează dependenței față de adulți.¹³

Toate aspectele ce țin de derutele identitare pot fi discutate cu un consilier pastoral, Pentru a avea o lectură cât mai clară a realității, pentru a afla în ce măsură omul se mai raportează la ajutorul pastoral, dar și în ce măsură binaritatea rolurilor de gen afectează dimensiunea familiei/gospodăriei, am realizat în 2023 un sondaj online la nivelul comunităților locale. Nu este un studiu oficial, ci un chestionar online al cărui scop este

¹¹ Teofil Tia, Felicia Coroian, „Ortodoxia în fața redefinirii masculinului și a femininului”, în *Biserica Ortodoxă și provocările viitorului*, Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca, 2020, p. 322

¹² Lamb, M. E., *The Role of the Father in Child Development*, Fourth Edition, U.S.A., (2004), pp.4-7

¹³ Rice F. Philip, *The Adolescent: development Relationships and Culture*, ed. Allyn and Bacon, 1990

strict informativ. Grupul țintă a fost mixt, compus atât din femei, cât și din bărbați, de diferite vârste, cu niveluri diferite de educație și a căror proveniență este atât din mediul rural, cât și din mediul urban.

Biserica așează în centrul preocupărilor sale familia, care are un caracter transformator nu doar pe plan intern, ci și extern, fiind un nucleu al societății. Literatura de specialitate pornește de la ipoteza că genul e un construct social, iar cum cea dintâi societate este familia, normele și etichetele de gen, dacă ținem cont de definiția genului, putem spune că se dezvoltă și se întăresc în sânul familiei. Așadar o identitate sănătoasă de gen rezultă dintr-o familie funcțională și sănătoasă. Tot ceea ce este benefic omului se învață din familie, însă când familia este disfuncțională, consecințele se vad în comportamentele copiilor și în felul în care aceștia lecturează realitatea.

O tulburare emoțională sau comportamentală este cauzată de factori traumatizanți, iar în majoritatea cazurilor factorii trumatizanți se găsesc în familie, în perioada copilăriei, încă de la primele etape ale dezvoltării cognitiv-comportamentale. Adesea familiile sunt disfuncționale pentru că cei doi adulți care formează familia vin cu bagaje transgeneraționale, cu traume din copilărie, pe care nu le vindecă înainte de căsătorie, fie pentru că nu le conștientizează, fie pentru că nu au resursele necesare. Tocmai de aceea consilierea pastorală este importantă, toți cei care se căsătoresc discută cu preotul, chiar și pentru a stabili data cununiei, preotul poate profita de ocazie pentru a stabili exact dacă persoanele sunt pregătite să întemeieze o familie, dacă sunt pregătite să aibă copii, dacă se cunosc atât de bine unul pe celălalt, cu părțile pozitive și cu cele negative. Creșterea unui copil, în lipsa unui travaliu transgenerațional, poate să declanșeze o serie de comportamente dezadaptative, pe care adultul le-a dezvoltat în copilărie, ca urmare a unor experiențe neplăcute, ori au fost copiate de la figurile de atașament. Sunt refrene gestuale sau verbale pe care persoana le exprimă fără a conștientiza.

Prin consiliere pastorală, preotul sau consilierul poate preveni apariția disfuncționalității, inspirând valori morale. E datoria noastră, a creștinilor, cu atât mai mult a preoților, să protejăm familia. În forma ei naturală, pe care azi mulți o numesc „tradițională”, dar care definește cel mai bine noțiunea de „familie”, copilul se poate dezvolta echilibrat.

Familia este sursa primelor legături relaționale ale individului, sursa primelor experiențe, și a primelor interacțiuni. Este cadrul optim de dezvoltare a abilităților de comunicare, dar și de lecturare a realității, aici se formează primele dialoguri, aici copilul recepționează mesaje despre mediul înconjurător și despre sine. Familia este cea care

stabilește un set de reguli, cu care, mai târziu, copilul se prezintă în societate. Comportamentul interpersonal este înțeles prin setul de valori al familiei, iar dacă familia își ghidează întreaga existență după valorile creștine, după adevărul lui Hristos, copilul va avea parte de echilibru și constanță, nu doar în ceea ce privește securitatea emoțională, ci și în ceea ce privește identitatea de gen.

Disforia de gen, indiferent de vârsta individului care este diagnosticat impune necesitatea consilierii și intervenției terapeutice. Indiferent că vorbim despre perioada copilăriei, a adolescenței, ori despre vârsta adultă utilitatea intervenției pastoral este incontestabilă. Avantajele unui program pastoral de intervenție sunt multiple, mai ales din perspectivă multidisciplinară. Psihoterapia specializată în ideologia de gen va orienta individul spre obținerea reatribuirii de gen, spre specialiști care vor acționa, în funcție de vârstă, fie prin blocarea pubertății, fie prin tratamente hormonale, iar consecințele pot fi devastatoare.

În consilierea pastorală Omul este principala unealtă de lucru, trebuie să ținem cont de intenția dublă a relației pastorale, pe deoparte avem Omul, care vine la noi nu neapărat din dorința de a intra în comuniune cu Dumnezeu, ci din vinovăție sau la insistența familiei, și pe de altă parte consilierul/preotul, care are intenția de a aduce omul în comuniune cu Dumnezeu. Omului căzut în păcat nu îi putem vorbi despre păcat, ci trebuie să-i recunoaștem calitatea de subiect a cărui legătură cu Dumnezeu necesită refacere prin nașterea credinței în el, ar nașterea credinței în el se face prin raportarea la alteritate

Programul de intervenție pastorală propus în această cercetare vine în sprijinul persoanelor cu disforie de gen, care mai presus de toate caută apropierea de iubirea lui Dumnezeu. Programul propune o intervenție exinsă asupra familiei, dar și o intervenție bazată pe prevenție, mai ales în cazul tinerilor care urmează să se căsătorească și care, după cum se obișnuiește cer ajutorul preotului înainte de căsătorie. Programul propune o abordare non-directivă, acceptare necondiționată, confidențialitate, un spațiu securizant, informații verificate și filtrate, sprijin profesional, de calitate și mai ales o abordare lipsită de stereotipii.

Tendința de a stopa comportamentele neconforme, faptul că nu s-a făcut distincție între comportament și gen, de multe ori nu a avut rezultatul dorit. Fetelor care poartă pantaloni, fetelor care vor să conducă, fetelor care vor să practice un anumit sport, ori fetelor care își doresc să aibă o carieră, li s-a comunicat că e nefiresc, că e specific masculin. Băieților care au manifestat „excesiv emoții”, băieților pasionați de îmbrăcăminte, de aspectul fizic, de decorațiuni, de creșterea copiilor, li s-a comunicat că e

nefiresc, că e specific feminin. Rezultatul a fost în multe cazuri o revoltă dusă la extrem. Această revoltă a fost exploatată pe plan politic și economic și s-a transformat în ideologie.

Necesitatea unui program de intervenție pastoral este așadar imperativă, preotul și consilierul trebuie să cunoască în detaliu problema identității de gen, pentru a putea alege instrumentele corecte de consiliere: informarea, comunicarea, acceptarea necondiționată, aducerea la Sf. Liturghie și într-un final Euharistia.